

دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

تشخیص آزمایشگاهی بیماری‌های انگلی انسان (تئوری و عملی)

تألیف:

دکتر سید حسین عبداللہی

دکتر محمد زارع بیدکی

۱۳۹۲

سرشناسه	: عبداللهی، سیدحسین، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: تشخیص بیماریهای انگلی انسان (تئوری و عملی) // تالیف سیدحسین عبداللهی، محمد زارع بیدکی؛ به سفارش دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان.
مشخصات نشر	: کرمان: ایستا، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۲۵۵ ص.
شابک	: 978-600-7080-00-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: واژه نامه.
موضوع	: بیماریهای انگلی -- تشخیص
موضوع	: بیماریهای انگلی -- درنامه های آزمایشگاهی
موضوع	: تشخیص آزمایشگاهی -- درنامه های آزمایشگاهی.
موضوع	: انگل شناسی پزشکی -- درنامه های آزمایشگاهی
شناسه افزوده	: زارع بیدکی، محمد، ۱۳۴۳ -
شناسه افزوده	: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی رفسنجان
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۲ ق ۲ ع ۱۱۹ RC
رده بندی دیویی	: ۶۱۶/۹۶۰۷۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۱۸۶۴۳۲

انتشارات ایستا

کرمان: خ استقلال، روبروی بیمارستان سیدالشهدا کتابفروشی پایسروس

دورنگار: ۰۳۴۱ ۲۴۶۱۰۶۸

به سفارش دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

تشخیص آزمایشگاهی بیماریهای انگلی انسان

تألیف: دکتر سیدحسین عبداللهی Habdolah34@yahoo.com

دکتر محمد زارع بیدکی mzarebidaki@gmail.com

چاپ اول: ۱۳۹۲

چاپ و صحافی: فرهنگ

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۰۳۰۸-۳-۵

حق چاپ محفوظ و مخصوص ناشر است.

ماهم شیران ولی شیر علم

حکمان از باد باشد دم به دم

حکمان پیدا و ناپید است باد

جان فدای آنکه ناپید است باد

صد هزاران دام و دوازده است ای خدا

ما حرم خان ضعیف بی نوا

کر هزاران دام باشد هر قدم

چون تو بامالی نباشد هیچ غم

فهرست مندرجات

مقدمه	۱۱
-------	----

بخش اول

(تشخیص آزمایشگاهی بیماری‌های انگلی)

فصل اول (تک یاخته‌ها)

الف - تک یاخته‌های دستگاه گوارش و تناسلی	۱۵
۱- آمیب‌ها	۱۵
۱-۱- انتامبا هیستولیتیکا	۱۵
۱-۲- انتامبا کولی	۱۸
۱-۳- انتامبا ژینتریوالیس	۱۹
۱-۴- یدامبا بوچلی	۱۹
۱-۵- اندولیماکسی نانا	۲۰
۲- بلاستوسیسستیس هومینیس	۲۰
۳- تازک‌داران	۲۰
۳-۱- زیاردیا لمبلیا	۲۰
۳-۲- کیلوماستیکس مسنیلی	۲۲
۳-۳- تریکوموناس هومینیس	۲۳
۳-۴- تریکوموناس وازینالیس	۲۳
۴- بالانتیدیوم کلی	۲۶
۵- کوکسیدیا	۲۶
۵-۱- کریپتوسپوریدیوم	۲۶
۵-۲- سیکلوسپورا	۲۹

۳۰	۳-۵- ایزوسپورا.....
۳۱	۶- میکروسپوریدیا.....
۳۳	ب - تک‌یاخته‌های خون و نسوج.....
۳۳	۱- تاژک‌داران.....
۳۳	۱-۱- لیشمانیا.....
۴۱	۲-۱- تریپانوزوم.....
۴۵	۲-۱- اپی کمپلکسا.....
۴۵	۱-۲- توکسوپلاسما گوندی.....
۴۸	۲-۲- پلاسمودیوم‌ها (مالاریا).....
۵۵	۳-۲- بابزیا.....
۵۶	۳- پنوموسیستیس کارینی.....
۵۸	۴- آمیب‌های با زندگی آزاد.....
۵۸	۱-۴- نگلریا.....
۶۰	۲-۴- اکانتامبا.....

فصل دوم (کرم‌ها)

۶۱	الف - نماتودا.....
۶۱	۱- نماتودهای دستگاه گوارش.....
۶۱	۱-۱- آسکاریس.....
۶۲	۲-۱- انتروبیوس ورمیکولاریس.....
۶۳	۳-۱- تریکوسفال.....
۶۴	۴-۱- کرم‌های قلاب‌دار.....
۶۴	۵-۱- استرونژیلوئیدس.....

۶۵	۶-۱- تریشین.....
۶۶	۲- نماتودهای نسوج -.....
۶۶	۱-۲- لاروهای مهاجر احشایی.....
۶۷	۲-۲- فیلرها.....
۷۱	ب - سستودها.....
۷۱	۱- سستودهای دستگاه گوارش.....
۷۱	۱-۱- تنیا سازیناتا و تنیا سولیوم.....
۷۳	۲-۱- هیمنولیس نانا.....
۷۴	۳-۱- هیمنولیس دیمی کوتا.....
۷۴	۴-۱- دیپلیدیوم کانینوم.....
۷۴	۵-۱- دیفلوبوتریوم لاتوم.....
۷۵	۲- سستودهای نسوج (صرحله لاروی).....
۷۵	۱-۲- اکینوکوکوس گرانولوزس (کیست هیداتیک).....
۷۷	۲-۲- اکینوکوکوس مولتی لوکولاریس.....
۷۷	ج - ترماتودها.....
۷۷	۱- ترماتودهای دستگاه گوارش.....
۷۷	۱-۱- فاسیولوپسیس بوسکی.....
۷۸	۲-۱- هتروفیس هتروفیس و متاگونیموس یوگواوایی.....
۷۹	۲- ترماتودهای خون و نسوج.....
۷۹	۱-۲- کلونورکیس و اپیستورکیس.....
۸۰	۲-۲- فاسیولا هپاتیکا و دیکروسولیوم.....
۸۱	۳-۲- پاراگونیموس وسترمانی.....

۸۲	۴-۲- شیبستوزوماها.....
----	------------------------

بخش دوم

(آزمایش نمونه‌ها برای تشخیص بیماری‌های انگلی)

فصل اول (دستگاه‌ها)

۸۹	۱- میکروسکوپ.....
۹۳	۲- سانتریفوژ.....
۹۴	۳- هود.....
۹۵	۴- یخچال و فریزر.....
۹۶	۵- سایر وسایل.....

فصل دوم (حفاظت کارکنان)

۹۹	۱- توصیه‌های عمومی.....
۱۰۱	۲- نکات ایمنی.....

فصل سوم (روش‌های تشخیص آزمایشگاهی انگل‌های روده‌ای)

۱۰۵	الف - جمع‌آوری و نگهداری (فیکس کردن) نمونه‌های مدفوع.....
۱۰۵	۱- نکات ایمنی.....
۱۰۶	۲- جمع‌آوری نمونه‌ها.....
۱۱۱	۳- نگهداری و ثابت کردن نمونه‌ها.....
۱۲۰	ب- روش‌های آزمایش نمونه مدفوع برای تشخیص انگل‌های روده‌ای.....
۱۲۰	۱- بررسی ماکروسکوپی نمونه.....
۱۲۱	۲- بررسی میکروسکوپی نمونه.....
۱۲۲	۱-۲- گسترش مرطوب.....

۱۳۰	۲-۲- تغلیظ
۱۴۰	۲-۳- فلوتاسیون (شناورسازی)
۱۴۶	۲-۴- رنگ آمیزی دائمی گسترش مدفوع
۱۸۵	۳- کشت مدفوع برای تشخیص نماتودهای روده‌ای

فصل چهارم (روش‌های تشخیص انگل‌های خون و نسوج)

۱۹۵	۱- بررسی گسترش رنگ آمیزی شده خون
۱۹۵	۱-۱- انواع گسترش خون
۱۹۹	۱-۲- محدودیت‌های گسترش نازک و ضخیم
۱۹۹	۱-۳- نکات قابل توجه در رابطه با تهیه گسترش خون
۲۰۱	۱-۴- روش‌های رنگ آمیزی گسترش خون
۲۰۹	۵-۱- بررسی میکروسکوپی گسترش خون
۱۲۰	۲- تغلیظ نمونه خون

فصل پنجم (آزمایش نمونه های دیگر)

۲۱۵	۱- نمونه‌های تهیه شده برای تشخیص اکسیور
۲۱۶	۱-۱- تهیه نمونه به روش سلوفان
۲۱۶	۱-۲- تهیه نمونه با سوآپ
۲۱۸	۲- نمونه‌های حاصل از سیگموییدوسکوپی
۲۲۱	۳- نمونه‌های تهیه شده از دنودنوم (دوازدهه)
۲۲۲	۴- نمونه‌های دستگاه تناسلی ادراری

فصل ششم (عناصری که ممکن است با ارگان‌سیم‌های انگلی اشتباه شوند)

۲۲۷	 انگل‌های کاذب، تشخیص‌های اشتباه
۲۲۷	 الف) در نمونه مدفوع
۲۲۷	 ۱- تک‌یاخته‌ها
۲۲۹	 ۲- کرم‌ها
۲۳۰	 ۳- سلول‌های انسانی
۲۳۳	 ۴- سلول‌های قارچی
۲۳۴	 ۵- لارو حشرات
۲۳۴	 ۶- عفونت‌های کاذب
۲۳۴	 ب) در نمونه خون
۲۳۴	 ۱- پلاسمودیوم و بابزیا
۲۳۵	 ۲- لیشرمانیا و تریپانوزوم
۲۳۵	 ۳- میکروفیلرها
۲۳۵	 - در نمونه مایعات بدن

فصل هفتم (نگهداری نمونه‌های انگل روده‌ای)

۲۳۷	 ۱- نگهداری در مواد نگهدارنده (فیکس کردن)
۲۳۸	 ۱- ۱- تک‌یاخته‌ها
۲۴۰	 ۱- ۲- کرم‌ها
۲۴۰	 ۲- رنگ‌آمیزی و مونته کردن کرم‌ها
۲۵۳	 منابع

مقدمه

آلودگی‌های انگلی یکی از مشکلات بهداشتی جوامع انسانی می‌باشد؛ به طوری که از ۱۰ بیماری مورد توجه خاص سازمان بهداشت جهانی (WHO)، شش مورد آن عفونت‌های انگلی هستند. علی‌رغم پیشرفت‌هایی که در رابطه با کنترل و درمان این عفونت‌ها حاصل شده است، اما هنوز در بسیاری از کشورهای جهان به خصوص در جوامع در حال توسعه، یکی از مشکلات مهم بهداشتی و از عوامل تهدید کننده سلامت جامعه می‌باشند.

ابتلا به این بیماری‌ها، علاوه بر اینکه باعث بروز عوارض و علائم به خصوص در کودکان و افراد دچار نقص ایمنی می‌شود، به علت بروز اختلال در فعالیت سیستم‌های بدن، زمینه را برای آلودگی به دیگر بیماری‌ها نیز فراهم می‌کند. از سوی دیگر، به علت تشابه عوارض و علائم این بیماری‌ها با برخی بیماری‌های خطرناک دیگر، تشخیص افتراقی آن‌ها از اهمیت زیادی برخوردار می‌باشد.

آشنایی دقیق و همه جانبه کارکنان مراکز بهداشتی درمانی با روش‌های تشخیص آزمایشگاهی بیماری‌ها از جمله بیماری‌های انگلی، تأثیر مستقیم بر ارتقاء سطح سلامت جامعه و درمان بیماری‌ها دارد؛ زیرا گزارش‌های این مراکز، اساس تصمیم‌گیری در رابطه با درمان بیماری‌ها و اقدامات بهداشتی می‌باشد و در نتیجه هرچه این گزارش‌ها دقیق‌تر باشند، تصمیمات اصولی‌تری اتخاذ خواهد شد.

بنابراین دسترسی به منابعی در رابطه با جنبه‌های مختلف این روش‌ها، ضروری به نظر می‌رسد و در صورتی که این منابع به زبان فارسی نگاشته شوند، برای افراد بیش‌تری قابل استفاده خواهند بود. با توجه به این ضرورت، کتاب «تشخیص آزمایشگاهی بیماری‌های انگلی انسانی: تئوری و عملی» تالیف و منتشر گردید تا شاید گامی هرچند کوچک در زمینه بهبود ارزش تشخیصی روش‌های آزمایشگاهی و ارتقاء سطح سلامت جامعه باشد. این کتاب جنبه‌های تئوری و علمی تشخیص آزمایشگاهی عفونت‌های انگلی را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد و به عنوان یک دستورالعمل در آزمایشگاه دروس عملی انگل‌شناسی دانشجویان مقاطع مختلف علوم پزشکی و بیولوژی و در مراکز آزمایشگاهی و تحقیقاتی قابل استفاده می‌باشد. قطعاً این کار بدون عیب نیست و لذا از تمام بزرگواران تقاضا دارد از سر لطف، ایرادها و کاستی‌های کتاب را تذکر دهند تا در چاپ‌های بعدی اعمال گردد.

دکتر سیدحسین عبداللهمی

دکتر محمد زارع بیدکی

بهار ۱۳۹۲